

BACHADON MIOMASI SABABLARI

Ahmadjonova Oysha Mamasidiq qizi

Kokand University Andijon filiali

Davolash yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Tillaeva Xamro Xudayberdievna

Ilmiy rahbar: oyshaaxmadjonova@gmail.com

Annotatsiya: *Bachadon miomasi — ayollar orasida keng tarqalgan xo'rda o'simta bo'lib, uni turli xil omillar qo'zg'atadi. Ushbu maqola bachadon miomasining rivojlanishiga sabab bo'luvchi asosiy omillarni ilmiy jihatdan tahlil qiladi. Mioma rivojlanishiga sabab bo'luvchi gormonal disbalans, irsiy moyillik, yoshi va turmush tarzi kabi omillar o'rganiladi. Gormonal o'zgarishlar, xususan estrogen va progesteron darajasining o'zgarishi miomaga ta'sir qilishi, stress va ortiqcha vaznning salbiy oqibatlarini tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada miomani erta bosqichda aniqlash va profilaktik chora-tadbirlar haqida ham ma'lumot beriladi.*

Kalit so'zlar: *Bachadon miomasi, gormonal disbalans, estrogen, progesteron, irsiy moyillik, ayollar sog'ligi, stress, ortiqcha vazn, mioma sabablari*

CAUSES OF UTERINE FIBROIDS

Abstract: *Uterine fibroids are a common type of benign tumor among women, caused by a variety of factors. This article scientifically examines the primary factors contributing to the development of uterine fibroids, including hormonal imbalance, genetic predisposition, age, and lifestyle factors. Hormonal changes, particularly fluctuations in estrogen and progesterone levels, and the impact of stress and obesity are analyzed in relation to fibroid growth. Additionally, the article provides insights on early detection and preventive measures for fibroids.*

Keywords: *Uterine fibroids, hormonal imbalance, estrogen, progesterone, genetic predisposition, women's health, stress, obesity, fibroid causes*

Bachadon miomasi — yaxshi xulqli, odatda xavfsiz bo'lgan, bachadon mushaklaridan hosil bo'luvchi o'simta. Mioma ayollar orasida keng tarqalgan bo'lib, reproduktiv yoshdagi ayollarning taxminan 20-30%ida uchraydi. Ko'pincha simptomlarsiz rivojlansada, ayrim hollarda og'riq, qon ketishi va boshqa noqulayliklar keltirib chiqarishi mumkin. Bachadon miomasi bachadon yoki bachadon bo'yni devoridagi yaxshi sifatli neoplazmadir (o'sma). Bundan tashqari, bu kasallik ba'zan fibromioma, leyomioma deb ham ataladi. Ko'pgina hollarda miomaning bachadondagi ko'p o'choqlari mavjud, ularning har birining o'lchamlari bir necha millimetrdan bir necha santimetrgacha o'zgarib turadi. Mioma o'lchamlarini ifodalash uchun, ginekologlar homiladorlikning turli davrlaridagi (haftalarda) ayollar bachadonning kattaligi bilan qiyosiy o'lchovdan

foydalanadilar. Turli tadqiqotlarga ko'ra, bachadon miomasi 30 yoshdan katta ayollarning 20-40 foizida aniqlanadi. Ba'zi populyatsiyalarda bu ko'rsatkich yanada yuqori bo'lishi mumkin. AQShda o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, 50 yoshgacha bo'lgan ayollarning 70-80 foizida bachadon miomasi uchraydi. Bu shuni anglatadiki, ko'pgina ayollar hayoti davomida ushbu kasallikka duch kelishadi.[1]

BACHADON MIOMASI PAYDO BO'LISHINING SABABLARI

Ko'pincha bachadon miomasi rivojlanishi ayollarda gormonal buzilishlar bilan bog'liq, ayniqsa estrogen konsentratsiyasi ortishi bilan. Ushbu gormonal buzilish ko'proq reproduktiv davrdagi yosh ayollar uchun xos hisoblanadi. Menopauza vaqtida estrogen gormonlarining tabiiy kamayishi tufayli bachadon miomasi o'z-o'zidan, davolashdan qat'iy nazar, yo'qolib ketishi mumkin. Bundan tashqari, bachadon miomasining sabablari quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

- Irsiy moyillik;
- Gormonal buzilishlar;
- Adenomioz;
- Jinsiy a'zolarida yallig'lanish jarayoni;
- Modda almashinuvi kasalliklar (qandli diebat);
- Surunkali tizimli kasalliklar;
- Kamharakat hayot tarzi, ortiqcha vazn;
- Surunkali stress holati ham;
- Abortning ta'siri, (bachadon ichi) kontratseptivlarni qo'llash;
- Jinsiy hayot bilan bog'liq norozilik .[2]

BACHADON MIOMASI ALOMATLARI VA BELGILARI

Ko'pincha, ayollar mioma borligiga shubha qilishmaydi, hech qanday tashqi alomatlar namoyon bo'lmasligi mumkin. Shuning uchun ko'p hollarda ayol butunlay boshqa sabablarga ko'ra ginekologga tashrif buyurganida yoki tibbiy ko'rikdan o'tishi vaqtidagina o'zida mioma borligini aniqlaydilar. Bachadon miomalari kattagina o'lchamlarda bo'lsa, alomatlar deyarli doimo qayd qilinadi, boshqa holatlarda hech qanday alomat va belgilar kuzatilmaydi. Bachadon miomasining alomatlari reproduktiv organlarning ko'plab boshqa kasalliklarining alomatlari bilan juda o'xshash. Shuning uchun, quyida keltirilgan alomatlarining birontasi aniqlangan bo'lsa, aniq tashxis qo'yish uchun ginekologga tashrifni kechga qoldirmaslik kerak.

Bachadon miomasining alomatlari quyidagicha bo'lishi mumkin:

- Nomuntazam menstruatsiya, siklning o'rtasida qonli ajralma ajralishi;
- Kamdan kam hollarda bachadondan qon ketishi yuzaga keladi, ba'zan qon miqdori juda ko'p bo'ladi;
- Hojat chiqarish muntazamligining buzilishi, tez-tez siydik chiqarish (katta o'sma tufayli qorin bo'shlig'i bosimining oshishi bilan bog'liq);
- Uzoq muddatli bepushtlik.[4]

Mioma kasalligini diagnostika qilish:

Tibbiy tarix va jismoniy tekshirish: Shifokor simptomlar haqidagi ma'lumotlarni to'playdi va ginekologik tekshiruvni o'tkazadi.

Ultratovush tekshiruvi: Miomalarni vizualizatsiya qilishning asosiy usuli hisoblanadi.

Magnit-rezonans tomografiya (MRT): Miomaning hajmi va joylashuvini batafsil baholash uchun qo'llaniladi.

Gisteroskopiya: Submukoz miomalarni aniqlash uchun gisteroskop yordamida bachadon bo'shlig'ini tekshirish.

Laboratoriya tekshiruvlari: Gormonlar darajasini baholash va anemiyani istisno qilish uchun qon tahlillarini o'z ichiga oladi.

Biopsiya: Kamdan-kam hollarda, malign jarayonni istisno qilish uchun biopsiya talab qilinishi mumkin. [3]

Bachadon miomasini davolash simptomlar, mioma hajmi va joylashuvi, bemorning yoshi va homiladorlik rejalari kabi omillarga bog'liq. Misol uchun, mioma uchun dori-darmon bilan davolash ko'rsatmalari kichik diametrdagi miomatoz tugunlar, qon ketishning yo'qligi va bemorning yoshligidir. Umuman olganda, davolash variantlariga quyidagilar kiradi:

Dori-darmon bilan davolash

- **Gormonal terapiya:** Estrogen va progesteron darajasini tartibga soluvchi dorilar. Gormonal terapiya miomaning hajmini kamaytirishga va simptomlarni yaxshilashga yordam beradi. Biroq, bu vaqtinchalik yechimdir va davolash to'xtatilgandan keyin miomalar ko'pincha qaytadi.

- **Yallig'lanishga qarshi dori-darmonlar:** Og'riq va yallig'lanishni kamaytirish uchun.

- **Antigormonal dorilar:** Mioma hajmini kamaytirish va simptomlarni nazorat qilish uchun.

Jarrohlik davolash

- **Miomektomiya:** Bachadonni saqlab qoluvchi miomani olib tashlash. Agar imkoniyat bo'lsa, shifokorlarimiz bemorning reproduktiv funksiyasini saqlab qolishga imkon beruvchi organ saqlovchi jarrohlik usullaridan foydalanishadi.

- **Gisterektomiya:** Og'ir simptomlar va homiladorlikni rejalashtirmaslik holatlarida bachadonning to'liq olib tashlanishi.

• **Bachadon arteriyalarini embolizatsiya qilish:** Miomani kamaytiradigan qon oqimini to'sib qo'yadigan minimal invaziv protsedura. Bu usul homiladorlikni rejalashtirayotgan ayollar uchun har doim ham mos kelmaydi.

Fizioterapiya

• Og'riq va yallig'lanishni kamaytirish uchun issiqlik, ultratovush, elektroforez qo'llaniladi.

Yordamchi reproduktiv texnologiyalar (YRT)

• Mioma bo'lgan ayollar uchun, agar tug'ish qobiliyati bilan bog'liq muammolar yuzaga kelsa, ekstrakorporal urug'lantirish (EKU) kabi yordamchi reproduktiv texnologiyalar usullaridan foydalanish mumkin. Ba'zi hollarda, EKU o'tkazishdan oldin miomani oldindan davolash talab qilinishi mumkin.

Bu kasallikning xavfli jihatlari quyidagilar:

Miyomatoz tugunlarning rivojlanishi bachadonni olib tashlash zaruratiga olib kelishi mumkin. Mioma oyog'ining burilishi peritonitni keltirib chiqaradi, bu homiladorlik paytida bolani nobud bo'lishiga va onaning hayotiga tahdid solishiga olib keladi. Davolash amalga oshirilmagan bachadon miomasi sarkomaga aylanishi, buyraklarning normal faoliyatini buzishi va endometrioz dinamikasini tezlashtirishi mumkin.[4]

Bachadon Miomasi oldini olish usullari:

Bachadon miomalarini irsiyat va gormonal o'zgarishlar kabi omillar sababli to'liq oldini olish mumkin bo'lmas-da, ba'zi turmush tarzidagi o'zgarishlar xavfni kamaytirishga yoki kasallikni boshqarishga yordam berishi mumkin. Quyidagi profilaktika choralari foydali bo'lishi mumkin:

1. Sog'lom vazni saqlash: Ortiqcha yog' to'qimalari organizmda estrogen miqdorini oshirishi mumkin, bu esa mioma rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin. Sog'lom parhez va jismoniy faollik orqali vazni nazorat qilish mioma xavfini kamaytirishi mumkin.
2. To'yimli oziqlanish: Meva, sabzavot, butun don mahsulotlari va oqsilga boy oziqlanish usuli antioksidantlar bilan ta'minlab, yallig'lanishni kamaytiradi. Ishlov berilgan oziq-ovqatlar, qizil go'sht va yuqori shakarli oziq-ovqatlarni iste'moldan cheklash ham mioma xavfini kamaytirishi mumkin.
3. Doimiy jismoniy faollik: Muntazam jismoniy faollik gormonal muvozanatni qo'llab-quvvatlab, estrogen darajasini pasaytiradi. Bu stressni kamaytirishga ham yordam beradi, bu esa bilvosita mioma rivojlanishiga ta'sir qilishi mumkin.
4. Stressni Boshqarish: Surunkali stress gormonal disbalansga olib kelishi va mioma o'sishiga ta'sir qilishi mumkin. Meditatsiya, yoga va chuqur nafas olish mashqlari kabi usullar stressni boshqarishga yordam beradi.
5. Spirtli ichimlik va kofeinni cheklash: Haddan tashqari spirtli ichimlik va kofein iste'moli gormonal muvozanatga zarar yetkazishi mumkin. Ularning miqdorini cheklash yoki kamroq iste'mol qilish sog'lom gormonal muvozanatni saqlashga yordam beradi.
6. Muntazam tibbiy ko'riklar: Muntazam ginekologik ko'riklar miomani erta aniqlashga imkon beradi va ayniqsa, oilaviy tarix yoki boshqa xavf omillariga ega ayollar uchun muhim hisoblanadi.

Ushbu odatlar mioma xavfini kamaytirishi yoki uning o'sishini sekinlashtirishi mumkin va umumiy reproduktiv salomatlikni qo'llab-quvvatlaydi.[1]

Xulosa

Bachadon miomasi sabablari ko'p qirrali bo'lib, gormonal disbalans, irsiy moyillik, yosh va hayot tarzi kabi omillar o'zaro birgalikda ta'sir ko'rsatadi. Profilaktik choralar, sog'lom turmush tarzi, muntazam tibbiy ko'riklar miomaning erta bosqichda aniqlanishiga va zaruriy davolashni o'z vaqtida boshlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodirova, N. A., Xudoyberdiyeva, D. "Ginekologik kasalliklar va ularning diagnostikasi." Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2019.
2. Abdukarimov, A. B., Sharifova, M. Z. "Bachadon miomasi va uning terapiyasi." Toshkent: Innovatsion tibbiyot, 2020.
3. Stewart, E. A., & Thomas, G. M. "Uterine fibroids: The influence of reproductive hormones." Obstetrics and Gynecology, 2019.
4. Lumsden, M. A., & Kadir, R. A. "Uterine fibroids: Pathophysiology and management." Journal of Obstetrics and Gynaecology, 2020.